

Resultaten kinderporno en kindersekstoerisme 2019

Kinderen hebben waar ook ter wereld recht op een veilig leven, Hierbij hoort een veilige, leeftijdsadequate seksuele ontwikkeling, zonder dat er inbreuk wordt gemaakt op de persoonlijke en lichamelijke integriteit van die minderjarige. Honderdvijftig vrijgestelde FTE, verdeeld over teams Bestrijding Kinderpornografie en Kindersekstoerisme (TBKK) in de 11 eenheden, zetten zich hiervoor in samen met het Landelijk Programma Zeden, Kinderpornografie en Kindersekstoerisme. Dit gebeurt onder verantwoordelijkheid van de Portefeuillehouder op dit werkveld die tevens resultaatverantwoordelijk is aan politiezijde. Bij het OM zijn één landelijk Officier van Justitie, vier Officieren van het Landelijk Parket en een beleidsadviseur verantwoordelijk voor de portefeuille Kinderporno en Kindersekstoerisme, in samenwerking met de zedenofficieren van de arrondissementsparketten. De Portefeuillehouder bij het Landelijk Parket is resultaatverantwoordelijk aan OM-zijde.

In deze rapportage, opgesteld namens de landelijke Tactische Stuurploeg Kinderpornografie en Kindersekstoerisme, worden de resultaten van de aanpak van kinderpornografie (KP) en kindersekstoerisme (KST) over 2019 weergegeven.

Resultaten 2019

Bij de aanpak van kinderpornografie en kindersekstoerisme wordt steeds gestreefd naar een zo groot mogelijk maatschappelijk effect. De focus ligt daarom onverminderd op het identificeren van slachtoffers, misbruikers, vervaardigers en keyplayers binnen (online) netwerken. Tegelijkertijd is het van belang dat er voor bezitters en verspreiders geen vrijplaats ontstaat, ook hier richt een deel van de beschikbare capaciteit zich op.

In het kader van de Veiligheidsagenda 2019-2023 zijn resultaatsafspraken gemaakt die weerspiegelen waar de inzet op gericht was (keuze aan de voorkant/start van het onderzoek). In voorgaande jaren waren de afspraken gericht op het resultaat aan de achterkant/de opbrengst van het onderzoek. In de tabel wordt weergegeven wat het doel per categorie plegger is en wat er gerealiseerd is in 2019. Zowel het totale doel als het doel per categorie zijn behaald voor 2019.

Categorie	Doel 2019	Inzet 2019
A Vervaardigers/misbruikers	100	193
B Keyplayers/netwerken	15	15
C Bezitters/verspreiders	400	632
Totaal	515	840

Een kanttekening is dat vanwege de start van de nieuwe resultaatsafspraken vanaf 2019 álle op 1 januari 2019 reeds gestarte en lopende zaken zijn meegenomen in de telling. Vanaf 2020 zullen alleen de in 2020 gestarte zaken meegeteld worden, waardoor de aantallen lager en meer rond de doelstelling zullen uitkomen.

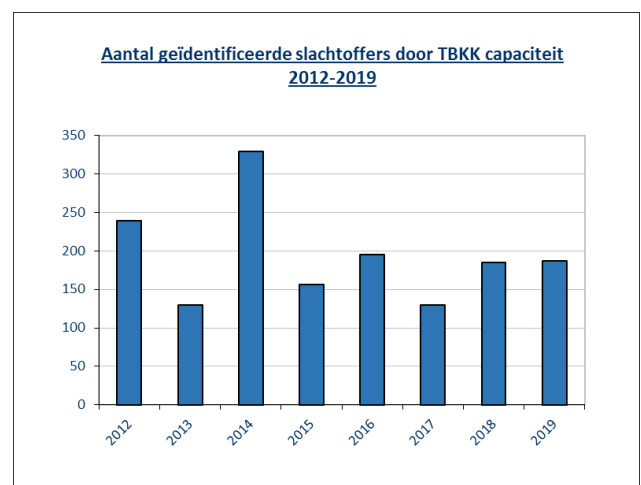
Er zijn 193 onderzoeken opgepakt gericht op een vervaardiger van kinderpornografie kindermisbruiker. Daarnaast zijn er 15 onderzoeken gestart naar Nederlandse keyplayers dan wel facilitators in netwerken. De dagelijkse werkzaamheden bij het TBKK van de LE bestaan voor een groot deel uit het opsporen van internationale online kinderpornonetwerken. Dit is zeer tijdsintensief en hoog-specialistisch werk. De werkzaamheden richten zich op de volledige breedte van het internet en kennen een nagenoeg geheel internationale aanpak. Vermeldenswaardig is dat het TBKK van de LE (in samenwerking met haar buitenlandse collega's) ook 16 niet-Nederlandse keyplayers heeft geïdentificeerd. De politie heeft hiervan afzonderlijke processen-verbaal opgemaakt en overgedragen aan haar buitenlandse collega's.

Tot slot hebben er 632 onderzoeken plaatsgevonden naar bezitters of verspreiders van kinderpornografisch beeldmateriaal.

Voor zover onderzoeken zijn afgerond in 2019,¹ heeft de inzet 68 keer geleid tot het identificeren van een misbruikers of vervaardiger, 3 keer tot het identificeren van een keyplayer en 281 keer tot een bezitter of verspreider van kinderporno. In 13 gevallen ging het om een Indigo aanpak. In gevallen waarin geen resultaat is geboekt, gaat het in het algemeen om onderzoek door de TBKK's naar bijvoorbeeld telefoons waarvan wel een vermoeden bestaat dat afbeeldingen kinderpornografisch zijn maar die door onze experts niet als zodanig worden beoordeeld of zaken die conform de leidraad Sexting konden worden afgedaan met een alternatieve interventie.

In 22% van de zaken die aan het OM zijn aangeleverd in 2019 was sprake van vervaardiging dan wel misbruik. Voorgaande jaren bedroeg het aandeel vervaardiging dan wel misbruik 20% in 2018, 31% in 2017, 17% in 2016 en 16% in 2015.

In 2019 zijn er op basis van analyse van beeldmateriaal 187 slachtoffers geïdentificeerd door de inzet van de TBKK's. Sinds 2012 zijn er ruim 1500 slachtoffers geïdentificeerd. De afgelopen 5 jaar laten een vrij constant beeld zien. De pieken in 2012 en 2014 worden veroorzaakt door een aantal grote (grooming) zaken waarin tientallen slachtoffers werden geïdentificeerd.

¹ Vanwege de lange looptijd van sommige onderzoeken stemmen de aantallen gestarte en afgeronde onderzoeken in één jaar per definitie niet overeen. Eind 2019 liepen er nog ruim 200 onderzoeken, die zijn meegenomen naar 2020.

Kinderporno

Het aantal meldingen van online seksueel kindermisbruik is exponentieel gegroeid van een kleine 3.000 meldingen in 2014 tot ruim 30.000 in 2018. In 2019 komt het totale aantal meldingen uit op 25.628 meldingen. Daarnaast wordt er proactief opgespoord.

De lichte daling van het aantal meldingen vindt in hoofdzaak plaats in de stroom van meldingen vanuit het NCMEC² en is toe te schrijven aan een verbeterde screening van meldingen waardoor NCMEC bepaalde categorieën meldingen³ niet meer doorzet. De stijging van de afgelopen jaren is te verklaren door technologische en maatschappelijke ontwikkelingen die het vervaardigen, verspreiden en verkrijgen van kinderpornografie vergemakkelijken. Hierbij kan gedacht worden aan het toenemende gebruik van smartphones en computers waarmee beelden vervaardigd en verspreid kunnen worden, wereldwijde toename van het aantal mensen dat toegang heeft tot internet en het feit dat afbeeldingen die eenmaal online zijn beland razendsnel verspreid kunnen worden en naderhand nagenoeg niet te verwijderen zijn.

Naar aanleiding hiervan is het Ministerie van Justitie en Veiligheid in 2018 gestart met het aanjagen van een maatschappij brede aanpak van online seksueel kindermisbruik⁴ waarbinnen vanuit verschillende invalshoeken online seksueel kindermisbruik wordt tegengegaan. Er wordt onder meer ingestoken op daderpreventie via Stop it Now en Help Wanted, slachtofferpreventie via scholen en brede awareness campagnes, publiek-private samenwerking met de hostingbranche en het Expertisecentrum Online Kindermisbruik (EOKM) het ontwikkelen van bestuurlijke handhaving. De politie en het OM dragen hieraan waar mogelijk bij, onder meer door middel van expertise en het leveren van de een beveiligde hashdatabase die met hulp van het EOKM gebruikt kan worden door hostingbedrijven om hun servers schoon te houden van (reeds bekend) kinderpornografisch beeldmateriaal.⁵

Door deze brede maatschappelijke aanpak kunnen de professionals binnen de opsporing en vervolging zich (blijven) focussen op de aanpak van excessen en het identificeren en ontzetten van slachtoffers van (actueel) seksueel misbruik. Door de omvang van het aantal meldingen en de zich snel ontwikkelende technische en juridische mogelijkheden vergt dit constante doorontwikkeling.

² NCMEC staat voor het National Centre for Missing and Exploited Children in de Verenigde Staten (VS). Wetgeving in de VS verplicht internet service providers (ISP's) zoals Facebook, Google, Apple en Microsoft, melding te maken van de aanwezigheid van (potentieel) kinderpornografisch materiaal op hun servers. Het NCMEC sorteert die meldingen per land en stuurt ze door naar de nationale opsporingsdiensten.

³ Het gaat hierbij o.a. om zogenaamde 'virals': afbeeldingen die in een korte tijd met grote aantallen personen worden gedeeld via social media waardoor dit een stroom meldingen op gang brengt rondom één en dezelfde afbeelding.

⁴ Actieplan Ministerie J&V online seksueel geweld tegen kinderen:

https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2018Z02050&did=2018D04169

⁵ Het EOKM biedt bedrijven de gelegenheid afbeeldingen die binnen hun omgevingen aanwezig zijn te checken tegen reeds bekende kinderpornografische afbeeldingen en deze te verwijderen.

De in 2019 lopende of gestarte onderzoeken naar keyplayers binnen netwerken op het darkweb hebben ertoe geleid dat begin 2020 de eerste veroordeling heeft plaatsgevonden voor het deelnemen aan een criminele organisatie voor het beheren van verschillende kinderpornofoora op het darkweb.⁶

Kindersekstoerisme

Kindersekstoerismeonderzoeken⁷ starten doorgaans op basis van vermoedens van strafbare feiten, in tegenstelling tot kinderpornografie waarbij veelal geconstateerde strafbare feiten het startpunt zijn (bewijs in de vorm van strafbaar beeldmateriaal). Dit vraagt voor een kinderseksstoerismeonderzoek veel inspanningen gericht op voldoende bewijsvergaring om te komen tot een verdenking. Een goede informatiepositie in binnen- en buitenland is hiervoor essentieel. Dit kost de nodige tijd en capaciteit om op te bouwen en de onderhouden. Door investering in internationale en regionale samenwerking zijn de afgelopen jaren de nodige netwerken en expertise opgebouwd.

In 2019 hebben er in Nederland diverse opsporingsonderzoeken naar Nederlandse kinderseksstoeristen plaatsgevonden waarbij slachtoffers zijn geïdentificeerd en verdachten aangehouden. Deze zijn meegenomen in de totaalresultaten van 2019 zoals hierboven weergegeven. In de regel duren strafrechtelijke onderzoeken naar kinderseksstoerisme lang vanwege de gedeeltelijke afhankelijkheid van justitiële rechtshulp.

Nederland draagt waar mogelijk actief bij aan opsporing en vervolging van Nederlandse kinderseksstoeristen door de autoriteiten van de landen waar kinderseksstoerisme plaatsvindt,⁸ onder meer door de inzet van een in Zuidoost-Azië gestationeerde liaison officer.⁹ Deze is ook in 2019 proactief ingezet in diverse lopende (voor)onderzoeken naar tientallen subjecten. Daarnaast wordt er door de liaison geïnvesteerd in capacitybuilding door het opleiden van politieambtenaren in bronlanden om zelfstandig onderzoeken naar kinderseksstoerisme te kunnen draaien. Tijdens deze opleidingen zijn eveneens diverse slachtoffers geïdentificeerd en in veiligheid gebracht. Naast de inzet van operationele liaisons, is per november 2019 ook een strategische liaison KST aangesteld met als opdracht een wereldwijde verkenning op het fenomeen KST uit te voeren, de internationale politiesamenwerking bij bestaande en opkomende landen te versterken en een strategische bijdrage te leveren aan een brede (inter)nationale bestrijdingsstrategie.

Een voorbeeld van een indirecte bijdrage aan het mogelijk maken van vervolging in het buitenland is

⁶ <https://www.om.nl/@107515/eist-48-maanden-cel/>.

⁷ Kindersekstoerisme is het 'in het buitenland een minderjarige seksueel misbruiken of op enigerlei wijze deelnemen aan dat misbruik.' Kindersekstoeristen misbruiken kinderen die zich in een kwetsbare positie bevinden in landen die zij als veilig voor hun activiteiten beschouwen.

⁸ De reden hiervoor is dat een inbreuk op de rechtsorde het beste hersteld kan worden in het land waar de inbreuk heeft plaatsgevonden, vanuit het oogpunt van het slachtofferbelang en vanuit de generiek preventieve werking die daarvan geacht wordt uit te gaan.

⁹ De liaison is gestationeerd in Manilla, Filippijnen en heeft meerdere landen als aandachtsgebied

de in 2019 in Nederland aangevangen vervolging van twee vrouwen die in het buitenland een slachtoffer van kinderseksstoerisme probeerden om te kopen om zo het strafproces tegen de Nederlandse verdachte (inmiddels veroordeelde) te beïnvloeden.¹⁰

In 2019 zijn onder leiding van het Ministerie van Justitie ook belangrijke stappen gezet op het vlak van het bevorderen van gebruikmaking van reisbeperkende maatregelen ter voorkoming van kinderseksstoerisme, bijvoorbeeld op grond van de Paspoortwet.¹¹ Dit zal in 2020 nader worden uitgewerkt samen met het departement.

Internationale samenwerking

Kinderporno en kinderseksstoerisme zijn bij uitstek internationale delicten. Het gebruik van internet en de verspreiding van materiaal gaat eenvoudig en kent geen grenzen. Bij de aanpak wordt vruchtbaar samengewerkt met operationele partners, waaronder in de eerste plaats Interpol en Europol.

De Nederlandse politie is vertegenwoordigd in meerder internationale multilaterale netwerken op het vlak van bestrijding van kinderporno en kinderseksstoerisme, waaronder de Interpol Specialist Group on Crimes against Children, EMPACT, Europol Expert Group en de Virtual Global Taskforce en wordt deelgenomen aan bijeenkomsten van de Europese Commissie om advies te geven over de internationale aanpak. Ook op bilateraal niveau heeft de Nederlandse politie sterke banden met de strategische partnerlanden.

Om flexibel in te kunnen spelen op de steeds veranderende maatschappelijke en globale ontwikkelingen en verplaatsing van criminaliteit vervangt de politie de prioritaire landen benadering door een fenomeenbenadering. We zetten het fenomeen KP/KST centraal en bepalen daarbij, voor het beste operationele resultaat, onze strategische partnerlanden en onze inzet van middelen en capaciteit. De internationale inzet van de politie, zoals de uitwisseling van kennis en expertise, zoals Victim ID, capacity building en doorontwikkeling van diverse digitale tools en werkmethodeken wordt gerelateerd aan de operationele belangen.

Binnen EMPACT heeft Nederland een actieve (voorzitters) rol binnen meerdere operationele acties, waaronder kinderseksstoerisme, online werken onder dekmantel en het verstoren van digitale kinderpornonetwerken.

¹⁰ Zie: www.ad.nl/binnenland/bejaarde-zussen-van-veroordeelde-sekstoerist-vervolgd-voor-omkoping-nepalese-slachtoffer-br~af819e03/.

¹¹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2019/11/20/tk-opbrengst-verkenning-reisbeperkende-maatregelen-veroordeelde-zedendelinquenten>.